

SUNDHEDSSTYRELSEN

Monitorering af tvang i psykiatrien

OPGØRELSE FOR PERIODEN
1. JULI 2015 – 30. JUNI 2016

2016

SUNDHEDSSTYRELSEN

Monitorering af tvang i psykiatrien

© Sundhedsstyrelsen, 2016.

Publikationen kan frit refereres med
tydelig kildeangivelse.

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Emneord: tvang, psykiatri, opgørelse, monitorering.

Sprog: Dansk

Version: 1,0

Versionsdato: 29. september 2016

Format: pdf

Udgivet af Sundhedsstyrelsen,
oktober, 2016.

ISSN: 2445-7612

ISBN elektronisk udgave:

978-87-7104-808-7

Indhold

1	Introduktion	4
1.1	Baggrund	4
1.2	National monitorering af tvang i psykiatrien	4
2	Resumé	6
2.1	Mål om reduktion i anvendelsen af bæltefikseringer	6
2.2	Udviklingen i længden af bæltefikseringer	7
2.3	Mål om reduktion i anvendelsen af alle former for tvang	9
2.4	Monitorering af andre tvangsformer	10
2.5	Opfølgning på årsopgørelsen	11
3	Læsevejledning	12
4	Indikatorer med målsætning om 50 pct. reduktion i 2020	13
4.1	Andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte	13
4.2	Antal bæltefikseringstimer over 48 timer	17
4.3	Øvrige indikatorer med relevans for bæltefikseringer	21
4.3.1	Anvendelse af akutberoligende medicin	21
4.3.2	Anvendelse af fastholdelser	23
4.3.3	Anvendelse af personlig skærmning	24
5	Indikatorer med målsætning om reduktion i 2020	26
5.1	Anvendelsen og varigheden af bæltefikseringer	26
5.2	Personer udsat for én eller flere tvangsforanstaltninger	31
5.3	Øvrige indikatorer med relevans for monitoreringen af alle tvangsforanstaltninger i henhold til psykiatriloven	34
5.3.1	Anvendelse af tvangsmedicinering	34
5.3.2	Anvendelse af frihedsberøvelse	35
6	Sammenfatning	38

1 Introduktion

1.1 Baggrund

Denne opgørelse indeholder Sundhedsstyrelsens kommentarer til anvendelsen af tvang i psykiatrien i perioden 1. juni 2015 til 30. juli 2016.

Som et vigtigt led i realiseringen af en fælles målsætning om at forbedre kvaliteten i den regionale psykiatri, herunder særligt for den gruppe af patienter, der er mest udsatte, indgik Ministeren for Sundhed og Forebyggelse i 2014 en aftale med Danske Regioner om at halvere anvendelsen af tvang i psykiatrien i 2020. Umiddelbart efter blev der ligeledes indgået partnerskabsaftaler med hver af de fem regioner med henblik på at sikre patienter med psykiske lidelser en behandling af høj kvalitet og som et led heri at nedbringe anvendelsen af tvang.

Forebyggelse af anvendelse af tvang er en tværsektoriel opgave, som udover borgeren og dens familie involverer den regionale psykiatri og somatik, den kommunale indsats, politiet og praksissektoren.

Nedbringelsen af anvendelsen af tvang i psykiatrien skal ses i sammenhæng med den indsats, der i øvrigt foregår i forhold til at sikre mennesker med psykiske lidelser den bedst mulige behandling. I visse tilfælde vil det ifølge gældende lovgivning være udtryk for manglende omhu og samvittighedsfuldhed ikke at anvende tvang med henblik på at udøve omsorg for mennesker med svære psykiske lidelser med begrænset sygdomsindsigt, når psykiatrilovens betingelser i øvrigt er opfyldt.

Der er igangsat mange initiativer på flere niveauer for at nå målsætningen om at nedbringe anvendelsen af tvang i psykiatrien fx satspuljeprojekterne *Forsøg med Bæltefri Afdelinger* og *Brugerstyrede Senge*. Begge projekter har fokus på nedbringelse af tvang i psykiatrien. .

1.2 National monitorering af tvang i psykiatrien

Sundhedsdatastyrelsen har i regi af Task Force for Psykiatriområdet og i samarbejde med regionerne og Sundhedsstyrelsen udviklet en national model til monitorering af anvendelsen af tvang. Opgørelse og bearbejdning af data varetages af Sundhedsdatastyrelsen. Ved offentliggørelsen af data kommenterer Sundhedsstyrelsen på de udvalgte monitoreringsdata. Udviklingen følges og drøftes i Task Force for Psykiatriområdet, der fungerer som et nationalt forum, der skal understøtte videndeling og spredning af bedste praksis på området.

Monitoreringen offentliggøres i en halvårlig kadence i form af opgørelser af overlappende årlige perioder, med Sundhedsstyrelsens kommentarer. Opgørelserne har til formål at følge udviklingen på området i forhold til den politiske målsætning, som er beskrevet i regeringens partnerskabsaftaler med regionerne.

De bagvedliggende tabeller og grafer for den samlede monitorering kan downloades på Sundhedsdatastyrelsens hjemmeside via følgende link:

<http://esundhed.dk/sundhedsaktivitet/tip/Sider/tip.aspx>

Baggrunden for den nationale monitorering af anvendelsen af tvang kan læses i:

- bilag 1 *Notat vedrørende Sundhedsstyrelsens kommentering af tvangsmonitoreringen i psykiatrien*. Heri er findes ligeledes en vejledning til Sundhedsstyrelsens kommentering.
- bilag 2 *Oversigt over tvangsformer* ses en oversigt over og beskrivelse af de tvangsformer, der vedrører den løbende monitorering af tvang i psykiatrien i henhold til psykiatriloven.
- bilag 3 *Dokumentation af indikatorer for tvang i psykiatrien* ses en beskrivelse og dokumentation af anvendelsen af indikatorer for tvang med henblik på at opnå målsætningen om halvering af tvangen i 2020.
- bilag 4 *Baggrundstabeller til monitoreringen af tvang i psykiatrien for perioden 1. juni 2015 til 30. juli 2016* ses en samlet oversigt over tabellerne for monitoreringen.

2 Resumé

I 2014 blev der indgået en aftale mellem Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse og Danske Regioner om et fælles mål om halvering af anvendelsen af tvang i henhold til psykiatriloven. Som opfølgning herpå indgik hver region en partnerskabsaftale med Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse, der beskriver den enkelte regions plan for reducere af tvang.

Konkret er målet om en halvering af den anvendte tvang i psykiatrien formuleret ved:

- et mål om at reducere anvendelsen af bæltefikseringer frem mod 2020
- et mål om at der forekommer et generelt fald i anvendelsen af alle former for tvang

Målsætningen er operationaliseret ved monitorering af 15 indikatorer (se bilag 1).

På baggrund af data fra 2011-2013 er der etableret individuelle regionale baselines inden for hver af de respektive tvangsindikatorer i monitoreringsmodellen. Det er disse baselines, som udviklingen og målopfyldelsen holdes op imod, når målsætningen om at halvere og reducere anvendelsen af tvang i psykiatrien opgøres.

På nationalt niveau viser monitoreringen for perioden 1. juni 2015 til 30. juni 2016 overordnet set en tilfredsstillende og planmæssig udvikling. Sammenlignet med baseline for 2011 til 2013 og den forudgående periode 1. juli 2014 - 30. juni 2015 ses et fald eller en stabil udvikling inden for 10 af de 15 indikatorer, der i partnerskabsaftalen er tilknyttet målsætninger om reduktion i anvendelsen af tvang.

De fem regioner har haft forskellige udgangspunkter i forhold til niveauet for anvendelsen af tvang. Derudover er regionerne også forskellige, hvad angår eksempelvis befolkningens størrelse, patientsammensætning mv. På baggrund af data fra 2011-2013 er der derfor også etableret individuelle regionale baselines inden for hver af de respektive tvangsindikatorer i monitoreringsmodellen. Dette skal der tages højde for, når data sammenlignes på tværs af regionerne.

2.1 Mål om reduktion i anvendelsen af bæltefikseringer

Et af de overordnede mål er, at der skal opnås en reduktion i anvendelsen af bæltefikseringer.

Målet monitoreres ved hjælp af tre indikatorer som kan ses i Boks 1.

Alle regioner ligger for de tre indikatorer i perioden 1. juni 2015 til 30. juli 2016 under baseline (2011-2013).

Sammenlignet med niveauet for perioden 1. juni 2014 til 30. juli 2015 har der samlet set været et fald i antallet af personer, der bæltefikseres.

Boks 1. Indikatorer – mål om halvering af anvendelsen af bæltefikseringer

Følgende tre indikatorer monitorerer den første overordnede målsætning i henhold til partnerskabsaftalen om reduktion i af anvendelsen af bæltefikseringer frem mod 2020:

- Andelen af personer der bæltefikseres af antal indlagte
- Antal personer der bæltefikseres
- Totalt antal påbegyndte bæltefikseringer

For alle tre indikatorer er der fortsat en reduktion på nationalt niveau sammenlignet baseline (2011-2013), og for to ud af de tre indikatorer har der været et fald sammenlignet med perioden 1. juli 2014 til 30. juni 2015.

Samme udvikling ses inden for andelen af personer, der bæltefikseres ud af det samlede antal indlagte personer¹. Denne indikator er tilknyttet en særlig målsætning om reduktion med 50 pct. frem mod 2020, hvor monitoreringen for perioden 1. juli 2015 til 30. juni 2016 viser, at reduktionen på nationalt niveau ligger lidt lavere en forholdsmæssig procentvis reduktion på 10 pct. årligt². Alle regioner ligger, som beskrevet, fortsat for i perioden 1. juni 2015 til 30. juli 2016 under baseline (2011-2013).

Ses der på udviklingen i det totale antal bæltefikseringer, så ligger alle regioner med undtagelse af Region Midtjylland under baseline (2011-2013), og Region Hovedstaden, Region Syddanmark og Region Sjælland har ligeledes opnået et fald sammenlignet med niveauet i perioden 1. juli 2014 til 30. juni 2015. I de to regioner (Region Midtjylland og Region Nordjylland) er det totale antal bæltefikseringer i perioden 1. juli 2015 til 30. juni 2016 ikke faldet sammenlignet med perioden 1. juli 2014 til 30. juni 2015. På nationalt niveau har der været en stigning i forhold til perioden 1. juli 2014 til 30. juni 2015.

Sundhedsstyrelsen finder det tilfredsstillende, at alle regioner fortsat for i perioden 1. juni 2015 til 30. juli 2016 ligger under baseline (2011-2013) i forhold til andelen af personer, ud af antal indlagte, der har været bæltefikseret, samt at der på nationalt niveau er et fald i andelen af personer, ud af antal indlagte, og antal personer som bæltefikseres sammenlignet med perioden 1. juli 2014 til 30. juni 2015. Sundhedsstyrelsen bemærker samtidig, at Region Nordjylland og Region Midtjylland har haft en stigning i det totale antal påbegyndte bæltefikseringer sammenlignet med perioden 1. juli 2014 til 30. juni 2015³. Sundhedsstyrelsen vil fortsat følge området meget tæt, både i forhold til, hvordan der sikres et fortsat fald i anvendelsen af bæltefiksering, og med en særlig opmærksomhed på de steder, hvor der er udfordringer.

2.2 Udviklingen i længden af bæltefikseringer

Udover at følge antallet af bæltefikseringer følges også længden af bæltefikseringer. Data er opdelt i følgende intervaller; 0-2 timer, 2-8 timer, 8-24 timer, 24-48 timer samt i bæltefikseringer med en varighed over 48 timer.

Antallet af mellemlange og lange bæltefikseringer (8-24 timer, 24-48 timer og over 48 timer) ligger på nationalt niveau både under baseline (2011-2013), og der har desuden været et fald sammenlignet med perioden 1. juli 2014 til 30. juni 2015.

Det samlede antal timer for bæltefikseringer, der har været over 48 timer, er ligeledes lavere end baseline (2011-2013) og er faldet med over 40 pct. på nationalt niveau sammenlignet med niveauet i perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015. I forhold til antal bæltefikseringer over 48 timer, som er tilknyttet en særlig målsætning om reduktion med 50 pct. frem mod 2020, ligger reduk-

¹ Regionernes indlæggelsestal varierer, jf. Tabel 3 s. 14, hvilket skal tages i betragtning, når andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte vurderes. Fx kan en stigning i antallet af indlæggelser medføre et fald i andelen af bæltefikseringer per indlagte.

² Se Figur 1 Figur 1. Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i hele landet på side 13. Tendenslinjerne er blot tilføjet for at hjælpe læseren med at vurdere udviklingen i regionernes nedbringelse af anvendelsen af tvang, idet det skal understreges, at der ikke i partnerskabsaftalerne er en forventning om, at regionerne skal følge en jævn fordelingskurve frem til målet om halvering i 2020.

³ Udviklingen i det totale antal bæltefikseringer skal ligeledes sammenholdes med udviklingen i varigheden af bæltefikseringerne jf. næste afsnit 2.2.

tionen på nationalt niveau for perioden 1. juli 2015 til 30. juni 2016 lidt over en forholdsmæssig procentvis reduktion på 10 pct. årligt⁴.

Antallet af kortere bæltefikseringer (mellem 0-8 timer) ligger på nationalt niveau højere end baseline (2011-2013), og sammenlignet med perioden 1. juli 2014 til 30. juni 2015 ses der på nationalt niveau en stigning i antallet af kortere bæltefikseringer. Denne udvikling skal ses i sammenhæng med udviklingen i mellemlange og lange bæltefikseringer, da langvarige og mellemlange bæltefikseringer kan være erstattet af kortvarige bæltefikseringer⁵.

Opgørelsen viser således, at det særligt er de mellemlange og længerevarende bæltefikseringer, der er nedbragt i perioden 1. juli 2015 til 30. juni 2016.

Alle regioner med undtagelse af Region Midtjylland har haft et fald i antallet af lange bæltefikseringer (over 24 timer) sammenlignet med perioden 1. juli 2014 til 30. juni 2015 og et fald i antallet af mellemlange bæltefikseringer (8-24 timer) sammenlignet med perioden 1. juli 2014 til 30. juni 2015, med undtagelse af Region Midtjylland.

Alle regioner ligger, med undtagelse af Region Hovedstaden og Region Sjælland, over baseline (2011-2013) i antallet af kortere bæltefikseringer mellem 0-8 timer. Med undtagelse af Region Sjælland, har alle regioner ligeledes haft en stigning i antallet af bæltefikseringer mellem 0-2 timer sammenlignet med niveauet i perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015, og Region Midtjylland og Region Nordjylland har haft en stigning i antallet af bæltefikseringer mellem 2-8 timer sammenlignet med niveauet i perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015, mens de øvrige regioner har haft et fald.

Sundhedsstyrelsen finder det positivt, at der på nationalt niveau er sket en reduktion i antallet af mellemlange og længerevarende bæltefikseringer, og bemærker samtidig udviklingen mod en øget anvendelse af kortvarige bæltefikseringer. En stigning i antallet af korte bæltefikseringer kan ses som et resultat indsatsen for at forsøge at reducere antallet af mellemlange og lange bæltefikseringer, hvor de mellemlange og lange bæltefikseringer i nogle tilfælde ender med at blive erstattet af flere kortvarige bæltefikseringer. Sundhedsstyrelsen ønsker at følge denne udvikling, med henblik på, at sikre, at der ikke er tale om uhensigtsmæssig substitution i de situationer, hvor fx en længerevarende bæltefiksering erstattes af flere korte bæltefikseringer i forlængelse af hinanden. Sundhedsstyrelsen bemærker, at Region Midtjylland har en stigning i antallet af lange og mellem lange bæltefikseringer sammenlignet med perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015. Sundhedsstyrelsen er samtidig opmærksom på, at Region Midtjylland har den laveste medianvarighed for antal bæltefikseringer på 5,6 timer.

⁴ Se Figur 7. Tendenslinje med total antal bæltefikseringer over 48 timer i hele landet side 17. Tendenslinjerne er blot tilføjet for at hjælpe læseren med at vurdere udviklingen i regionernes nedbringelse af anvendelsen af tvang, idet det skal understreges, at der ikke i partnerskabsaftalerne er en forventning om, at regionerne skal følge en jævn fordelingskurve frem til målet om halvering i 2020.

⁵ En stigning i antal bæltefikseringer kan i nogle tilfælde også forklares ved gentagne tvangsfikseringer af en mindre gruppe svært syge patienter.

2.3 Mål om reduktion i anvendelsen af alle former for tvang

Den anden overordnede målsætning i partnerskabsaftalen er, at der skal ske et generelt fald i anvendelsen af alle former for tvangsanvendelse⁶. Det monitoreres ved hjælp af to indikatorer som kan ses i Boks 2.

Nationalt ligger det samlede antal voksne, der bliver berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger i psykiatrien i 1. juli 2015 - 30. juni 2016 både under baseline (2011-2013) samt under niveauet i perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015.

Andelen af voksne, der har været berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger set i forhold til antal indlagte ligger på nationalt niveau over baseline (2011-2013), samtidig med, at der har været et fald i andelen sammenlignet med i perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015.

I Region Midtjylland og Region Sjælland ligger antallet af voksne berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger i psykiatrien over baseline (2011-2013). Alle regioner med undtagelse af Region Midtjylland har haft et fald i forhold til perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015.

Boks 2. Indikatorer – mål om generelt fald i anvendelsen af alle former for tvang

Følgende to indikatorer monitorerer den anden overordnede målsætning i henhold til partnerskabsaftalen om generelt fald:

- Antallet af voksne berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger i psykiatrien
- Antal børn og unge berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i psykiatrien

Ses der på udviklingen i andelen af voksne ud af antal indlagte, der har været berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger, viser monitoreringen, at Region Hovedstaden, Region Nordjylland og Region Sjælland ligger over baseline (2011-2013). Alle regioner, undtagen Region Midtjylland, har dog et fald i forhold til perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015⁷.

I forhold til det samlede antal børn og unge under 18 år, der har været berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i psykiatrien, ligger niveauet over baseline (2011-2013) samtidig med, at der nationalt har været en stigning sammenholdt med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015. I forhold til andelen af børn og unge berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger ud af antal indlagte ligger niveauet ligeledes over baseline (2011-2013) og der har været en stigning sammenlignet med perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015.

I alle regioner, med undtagelse af Region Hovedstaden, ligger niveauet over baseline (2011-2013) og der ses en stigning i forhold til perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015 i forhold til antal

⁶ Det bør bemærkes, at der kan forekomme registreringsudfordringer, hvilket bør tages med i betragtning i tolkningen af tallene. Sundhedsdatastyrelsen arbejder sammen med regionerne på at sikre så valide dataregistreringer som muligt. Af samme grund er de regionale baselines dynamiske og vil løbende blive tilpasset eventuelle korrektioner og rettelser i registreringen. Dog vil baselines konstant være udregnet på baggrund af gennemsnitsdata fra 2011-2013.

⁷ Regionernes indlæggelsestal varierer, jf. Tabel 3 s. 14, hvilket skal tages i betragtning, når andelen af voksne berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger ud af antal indlagte vurderes fx kan en stigning i antallet af indlæggelser medføre et fald i andelen af tvangsforanstaltninger per indlagte.

børn og unge berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger. Samme udvikling ses i andelen af børn og unge, der har været berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger.

Sundhedsstyrelsen finder det tilfredsstillende, at der samlet set har været et fald i andele voksne ud af antal indlagte, og antal voksne berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger sammenlignet perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015. Sundhedsstyrelsen er opmærksom på, at der er stor usikkerhed vedrørende data for børn og unge, da data frem til 1. juni 2015 ikke inkluderer tilfælde af tvangslignende foranstaltninger med forældresamtykke. En del af stigningen i antallet af børn og unge under 18 år, der har været berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i psykiatrien, kan være et resultat af den ændrede registreringspraksis på området som følge af den nye psykiatrilov, der trådte i kraft pr. 1. juni 2015, som indebærer at, det i modsætning til tidligere, blev lovpligtigt at registrere denne magtanvendelse i tvangsprotokollerne jf. bilag 1. Sådanne foranstaltninger iværksat mod den mindreåriges vilje, men med informeret samtykke fra forældremyndighedens indehaver, er i den nye psykiatrilov lovpligtige at registrere, mens dette ikke var tilfældet i forbindelse med den gamle psykiatrilov.

2.4 Monitorering af andre tvangsformer

Udover monitoreringen af de 15 indikatorer, som er tilknyttet de to overordnede målsætninger om at halvere anvendelsen af bæltefikseringer frem mod 2020 samt generelt at opnå et fald i anvendelsen af alle former for tvang, monitorerer Sundhedsstyrelsen ligeledes et bredere udsnit af andre anvendte tvangsformer med henblik på at følge udviklingen i disse i forbindelse med arbejdet henimod at nå de fastsatte målsætninger. Der monitoreres 44 indikatorer i alt.

Med henblik på udviklingen i foranstaltninger, der kan erstatte brugen af tvangsfiksering kan det konstateres, at flere af de regioner, der har nedbragt antallet af bæltefikseringer, ligeledes har nedbragt deres forbrug af beroligende medicin sammenlignet med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015⁸.

Region Hovedstaden og Region Nordjylland har i perioden 1. juli 2015- 30. juni 2016 ligget på niveau med baseline (2011-2013), mens de øvrige regioner har ligget over baseline (2011-2013) i forhold til antal personer, der får beroligende medicin med tvang.

Region Hovedstaden, Region Sjælland og Region Syddanmark haft et fald i forhold til eller ligget på niveau med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015 i forhold til antal personer, der får beroligende medicin med tvang, mens Region Midtjylland og Region Nordjylland har haft en stigning.

I forhold til antal fastholdelser ses det, at alle regioner fortsat ligger over baseline (2011-2013) i forhold til det totale antal fastholdelser. Tre af regioner har haft et fald i det totale antal fastholdelser sammenlignet med perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015 samtidig med at alle regioner med undtagelse af Region Sjælland har haft en stigning i antal personer, hvor der har været anvendt fastholdelse. Anvendes fastholdelse som substitution for en bæltefiksering vil det i nogle tilfælde betyde, at der kan være behov for flere kortvarige fastholdelser. I en sådan situation vil en

⁸ Anvendelsen af beroligende medicin og bæltefikseringer kan i flere tilfælde også følges ad eksempelvis i behandling af svært selvskadende patienter.

stigning i antallet af fastholdelser være forholdsmeæssigt større end det respektive fald i antal bæltefikseringer. Det er ligeledes vigtigt at være opmærksom på, at der kan have været en underregistrering på dette område tidligere.

Monitoreringen viser ligeledes, at antallet og andelen af personer, der tvangsindlægges eller tvangstilbageholdes ligger over baseline (2011-2013) i alle regioner, med undtagelse af Region Syddanmark, som ligger under baseline (2011-2013) i forhold til andelen af personer, der tvangsindlægges eller tvangstilbageholdes ud af antal indlagte⁹.

Anvendelsen af mindre indgribende tvangsformer kan være hensigtsmæssig i arbejdet med at nå målsætningerne om reduktion af anvendelsen af bæltefikseringer, men Sundhedsstyrelsen følger dette område nøje i forhold til, at der ikke sker uhensigtsmæssige substitutionseffekter.

Sundhedsstyrelsen bemærker stigningerne i anvendelsen af fastholdelser samt beroligende medicin med tvang og vil forsat sætte dette på dagsordenen og drøfte mulige årsagssammenhænge og initiativer i Task Force for Psykiatriområdet med henblik på at sikre, at der ikke sker en uhensigtsmæssig substitution mellem forskellige tvangsformer.

2.5 Opfølgning på årsopgørelsen

Monitoreringen af anvendelse af tvang i psykiatrien vil løbende blive drøftet i Task Force for Psykiatri med henblik på at følge området, vidensdeling samt drøftelse af relevante initiativer.

Sundhedsstyrelsen finder overordnet reduktionen og udviklingen i anvendelsen af tvang positiv. Fokus vil fremadrettet være på substitution, samt fastholdelse af de gode resultater. Derudover vil der være opmærksomhed i forhold til de regioner, der har en stigning i tvangsindlæggelser, antal bæltefikseringer, fastholdelser og akut beroligende medicin mv.

⁹ Indikator 7.07 i bilag 4.

3 Læsevejledning

Sundhedsstyrelsens kommentering af monitoreringen af tvang i psykiatrien er opdelt i to hoved-afsnit.

I kapitel 4 kommenteres udviklingen i de indikatorer for tvang i psykiatrien med en tilknyttet målsætning om 50 pct. reduktion i 2020 i forhold til baseline (2011-2013).

I kapitel 5 kommenteres udviklingen i de indikatorer for tvang i psykiatrien med en tilknyttet målsætning om reduktion i 2020 i forhold til baseline (2011-2013).

Først præsenteres udviklingen for de enkelte indikatorer på nationalt niveau, dernæst på regionalt niveau.

Sundhedsstyrelsen vil hvor det findes relevant sammenholde udviklingen i de beskrevne indikatorer på tværs, samt se på udviklingen i substituerbare tvangsforanstaltninger.

Sundhedsstyrelsen kommenterer i den forbindelse på flere indikatorer for tvang i psykiatrien, herunder ligeledes indikatorer for tvang i psykiatrien uden en specifikt tilknyttet målsætning om reduktion i 2020.

Sundhedsstyrelsen benytter i dele af sin kommentering grafiske tendenslinjer, der viser en forholdsmæssig procentvis reduktion på 10 pct. årligt. Tendenslinjerne er blot tilføjet for at hjælpe læseren med at vurdere udviklingen i regionernes nedbringelse af anvendelsen af tvang, idet det skal understreges, at der ikke i partnerskabsaftalerne er en forventning om, at regionerne skal følge en jævn fordelingskurve frem til målet om halvering i 2020.

4 Indikatorer med målsætning om 50 pct. reduktion i 2020

I dette kapitel beskrives udviklingen i de indikatorer, som i partnerskabsaftalen har en tilknyttet målsætning om 50 pct. reduktion i 2020. Det drejer sig om indikatorerne:

- Andel af personer, der bæltefikseres af antal indlagte
- Antal bæltefikseringer med varighed over 48 timer

Først præsenteres udviklingen for den enkelte indikator på nationalt niveau, herefter ses der nærmere på udviklingen på regionalt niveau.

4.1 Andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte

Andelen af personer, der har været bæltefikseret ud af antal indlagte, er i perioden 1. juli 2015- 30. juni 2016 1,5 procentpoint lavere end baseline (2011-2013) som ligger på 7,7 procent. Andelen er samtidig faldet med 0,2 procentpoint på nationalt niveau sammenlignet med perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015, hvor andelen lå på 6,4 procent..

Til sammenligning er antallet af personer på nationalt niveau, der bæltefikseres faldet sammenlignet med perioden 1. juli 2015- 30. juni 2015, og niveauet ligger under baseline (2011-2013)¹⁰. Antal påbegyndte bæltefikseringer er omvendt steget sammenlignet med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015, mens niveauet ligger under baseline (2011-2013)¹¹.

Tabel 1. Andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte i hele landet

INDIKATOR	Baseline	Monitorering		Udvikling		Milepæl
	2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16	2020
1.01 Andelen af personer der bæltefikseres af antal indlagte (Andel i pct.)	7,7	6,4	6,2	-1,5	-0,2	3,9

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

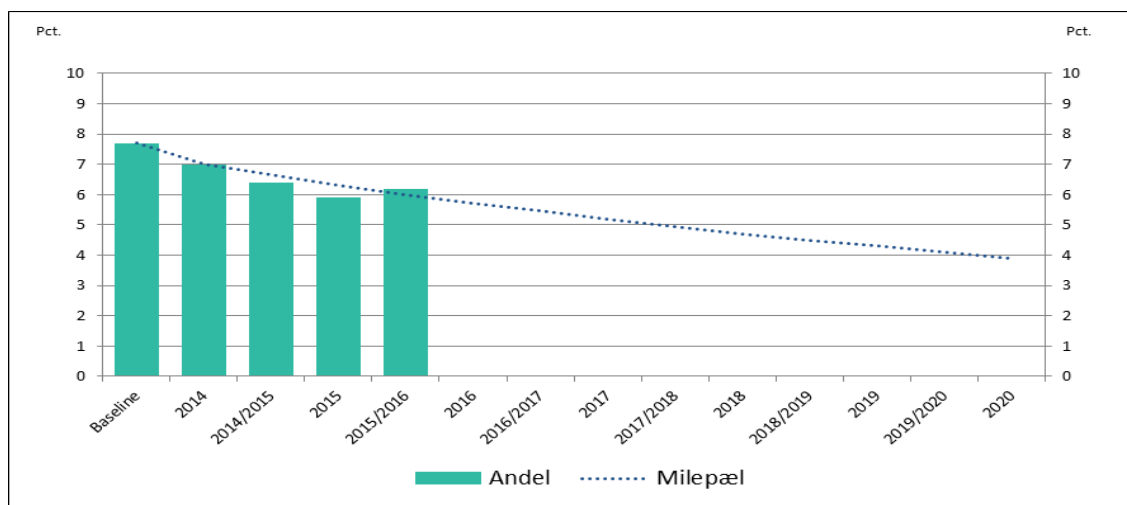
I Figur 1 **Fejl! Hensivningskilde ikke fundet.** vises udviklingen i andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte, i forhold til en tendenslinje, der illustrerer en jævn fordelingskurve (med en forholdsmæssig procentvis reduktion i forhold til baseline på 10 pct. årligt) for den nationale milepæl om 50 procent reduktion i 2020¹²

¹⁰ Jf. Tabel 10 på side 28.

¹¹ Jf. Tabel 10 på side 28.

¹² Tendenslinjen er blot tilføjet for at hjælpe læseren med at vurdere kurverne, idet det skal understreges, at der ikke i partnerskabsaftalerne er en forventning om, at regionerne skal følge en jævn fordelingskurve frem til målet om halvering i 2020.

Figur 1. Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikses ud af antal indlagte i hele landet

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Alle regioner har i perioden 1. juli 2015 - 30. juni 2016 ligget under baseline (2011-2013) og alle regioner, med undtagelse af Region Midtjylland, har sammenlignet med niveauet i perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015 ligget på niveau eller opnået et fald i andelen af personer, der bæltefikses ud af antal indlagte.

Tabel 2. Andelen af personer, der bæltefikses ud af antal indlagte fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering		Udvikling		Milepæl
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16	2020
1.01 Andelen af personer der bæltefikses ud af antal indlagte (Andel i pct.)	Region Hovedstaden	6,8	5,4	5,1	-1,7	-0,3	3,4
	Region Midtjylland	9,2	7,5	8,8	-0,4	1,3	4,6
	Region Nordjylland	7,6	6,5	5,8	-1,8	-0,7	3,8
	Region Sjælland	6,6	6,6	5,8	-0,8	-0,8	3,3
	Region Syddanmark	8,6	7,0	6,2	-2,4	-0,8	4,3

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Regionernes indlæggelsestal varierer, jf. Tabel 3, hvilket skal tages i betragtning, når andelen af personer, der bæltefikses ud af antal indlagte vurderes fx kan en stigning i antallet af indlæggelser medføre et fald i andelen af bæltefikseringer per indlagte. De enkelte regioners indlæg-

gelsestal har i 2015 ligget relativt stabilt sammenlignet med et gennemsnit fra 2011-2013¹³.

Tabel 3. Antal indlagte i perioden 2011- 2015 fordelt på regioner¹⁴

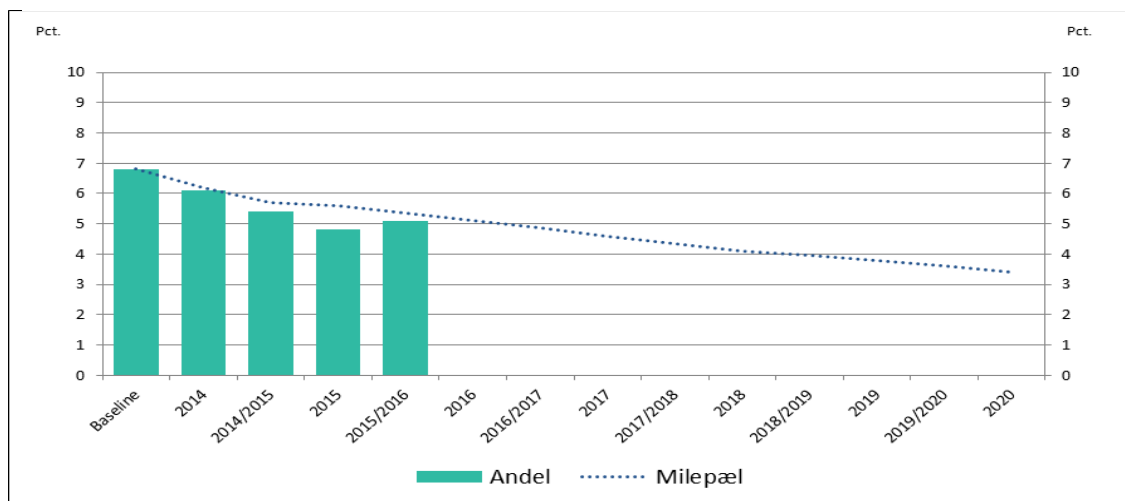
INDIKATOR	REGION	2011	2012	2013	2014	2015
		Hele året	Hele året	Hele året	Hele året	Hele året
Antal indlagte	Hele landet	25.824	26.727	27.105	27.194	26.819
	Region Hovedstaden	10.405	10.605	10.683	10.546	10.484
	Region Midtjylland	4.351 ¹⁵	5.093	5.161	5.251	5.124
	Region Nordjylland	2.239	2.311	2.378	2.349	2.158
	Region Sjælland	3.741	3.674	3.825	3.751	3.680
	Region Syddanmark	5.578	5.534	5.566	5.825	5.929

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Den regionale udvikling i andelen af personer, der bæltefikses ud af antal indlagte, er i Figur 2 **Fejl! Henvisningskilde ikke fundet.** - Figur 6 vist i forhold til en tendenslinje, der illustrerer en jævn fordelingskurve (med en forholdsmæssig procentvis reduktion i forhold til baseline (2011-2013) på 10 pct. årligt) for den nationale milepæl om 50 procent reduktion i 2020¹⁶.

Region Midtjylland og Region Sjælland afviger fra tendenslinjen.

Figur 2. Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikses ud af antal indlagte i Region Hovedstaden

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

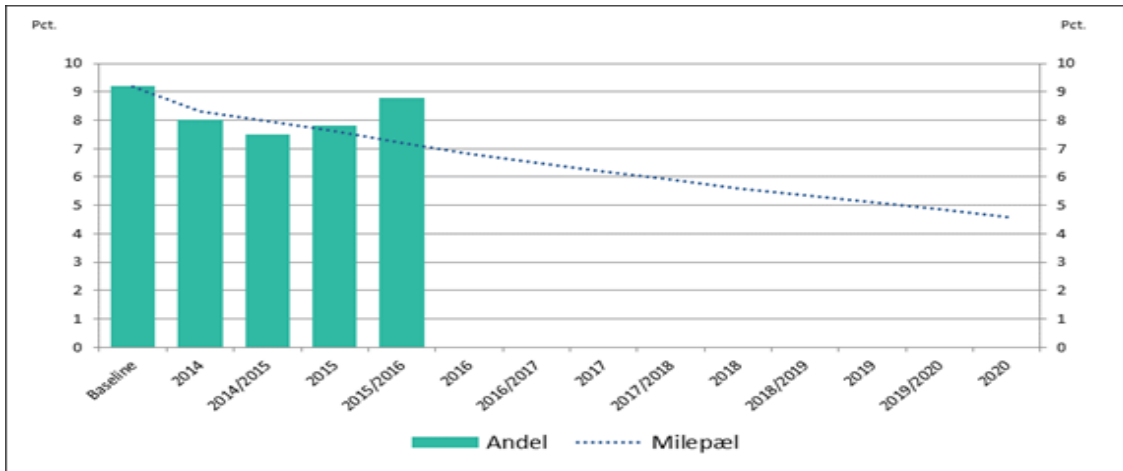
¹³ Regionernes indlæggelsestal er vedlagt i bilag 4.

¹⁴ Opgørelsen af antal indlagte er baseret på antal unikke personer berørt af indlæggelse. Da en person kan være indlagt på hospitaler i mere end én region, tæller disse indlæggelser med i de regionale opgørelser, men kun én gang for hele landet.

¹⁵ Region Midtjylland har efterfølgende gjort opmærksom på, at opgørelsen af antal indlagte for året 2011 ikke er retvisende. Ifølge en intern opgørelse har der i 2011 været 5.046 indlagte patienter.

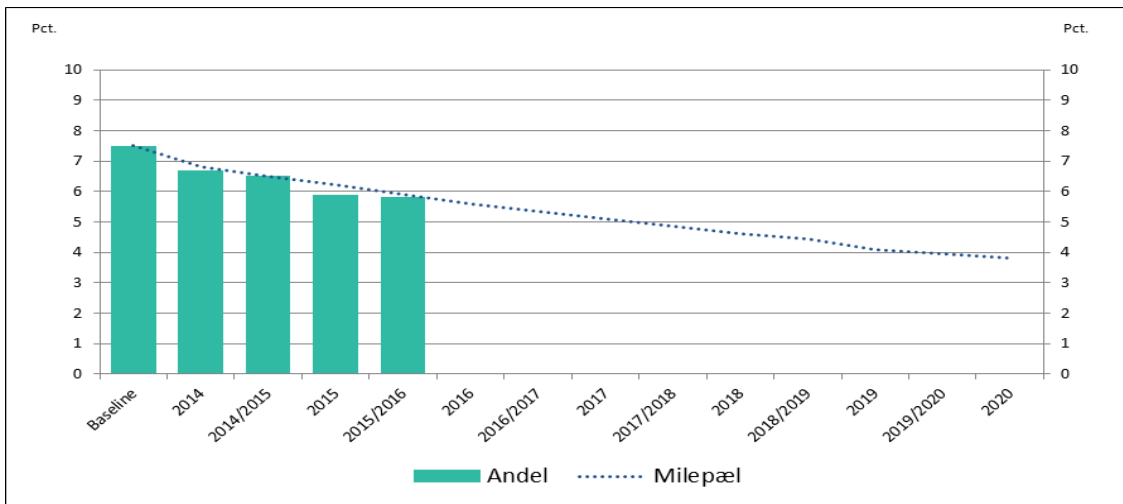
¹⁶ Tendenslinjen er blot tilføjet for at hjælpe læseren med at vurdere kurverne, idet det skal understreges, at der ikke i partnerskabsaftalerne er en forventning om, at regionerne skal følge en jævn fordelingskurve frem til målet om halvering i 2020.

Figur 3. Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Midtjylland

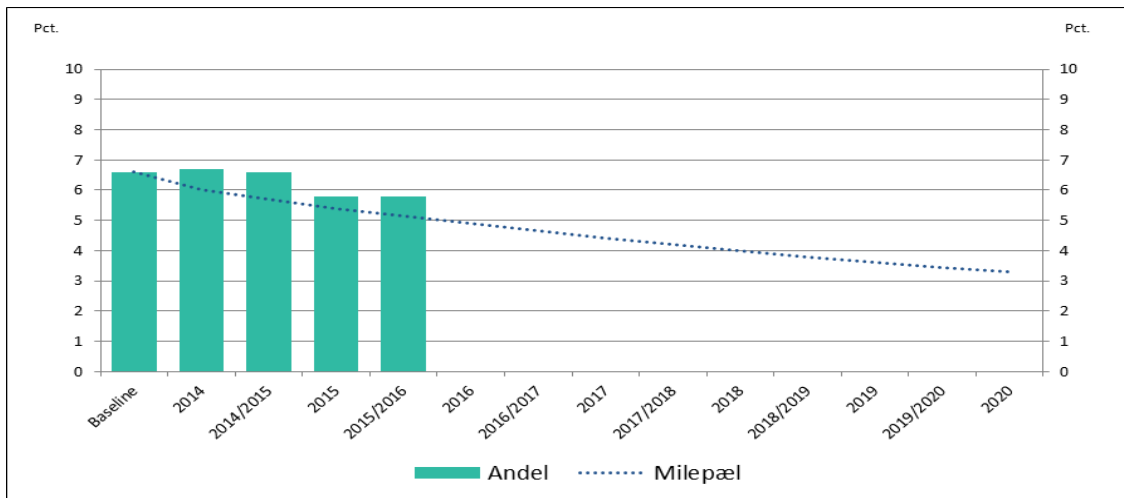
Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Figur 5. Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Nordjylland

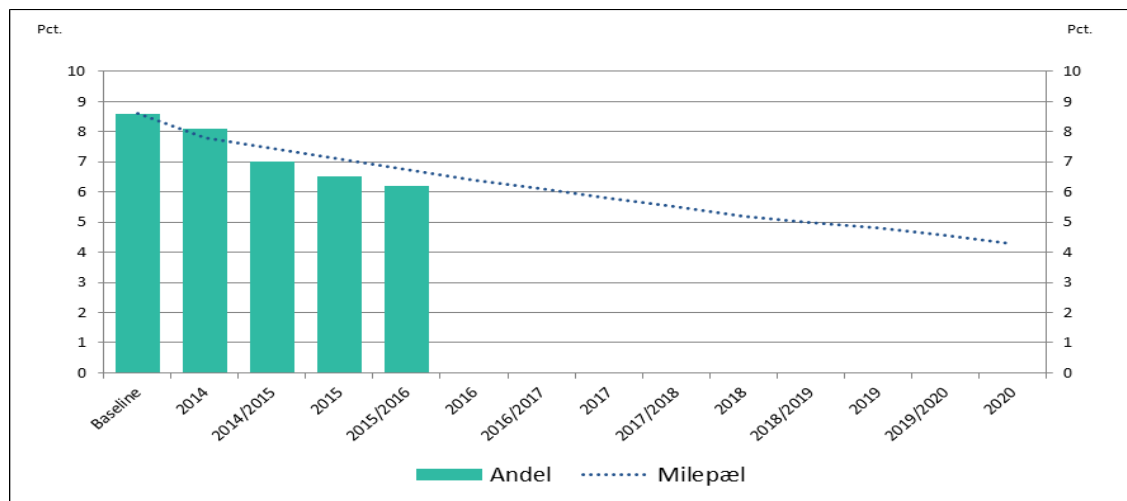
Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Figur 4. Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Sjælland

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Figur 6. Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Syddanmark

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

4.2 Antal bæltefikseringstimer over 48 timer

Det samlede antal bæltefikseringer med en varighed over 48 timer er på nationalt niveau i perioden 1. juli 2015- 30. juni 2016 faldet med i alt 191 sammenlignet med perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015, hvor antallet lå på 697. Niveaulet ligger ligeledes 272 under baseline (2011-2013) som ligger på 778. Samtidig er den samlede sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed faldet med over 40 pct. på nationalt niveau sammenlignet med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015 hvor summen lå på 109.954 timer, og antallet er lavere end baseline (2011-2013).

Tabel 4. Total antal bæltefikseringer over 48 timer i hele landet

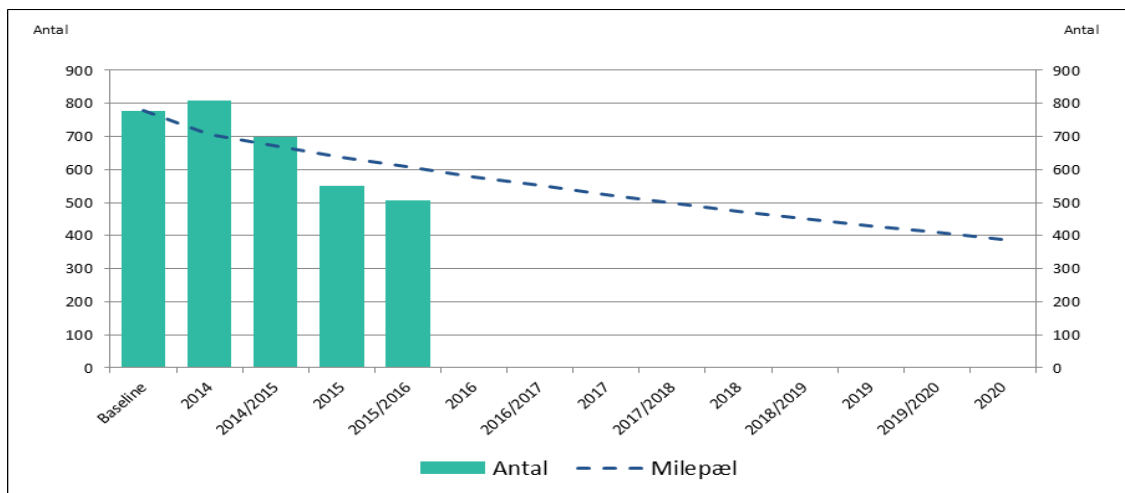
INDIKATOR	Baseline	Monitorering		Udvikling		Milepæl
	2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16	2020
1.11 Total antal bæltefikseringer over 48 timer (Antal påbegyndt)	778	697	506	-272	-191	389

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Udviklingen i det samlede antal bæltefikseringer med varighed over 48 timer er i Figur 7 vist i forhold til en tendenslinje, der illustrerer en jævn fordelingskurve (med en forholdsvis procentvis reduktion i forhold til baseline på 10 pct. årligt) for den nationale milepæl om 50 procent reduktion i 2020¹⁷.

¹⁷ Tendenslinjen er blot tilføjet for at hjælpe læseren med at vurdere kurverne, idet det skal understreges, at der ikke i partnerskabsaftalerne er en forventning om, at regionerne skal følge en jævn fordelingskurve frem til målet om halvering i 2020.

Figur 7. Tendenslinje med total antal bæltefikseringer over 48 timer i hele landet

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Antallet af bæltefikseringer med varighed over 48 timer ligger i alle regioner under baseline (2011-2013), og alle regioner, med undtagelse af Region Midtjylland, har haft et fald i antallet af bæltefikseringer med varighed over 48 timer sammenlignet med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015.

Tablet 5. Total antal bæltefikseringer over 48 timer fordelt på regioner

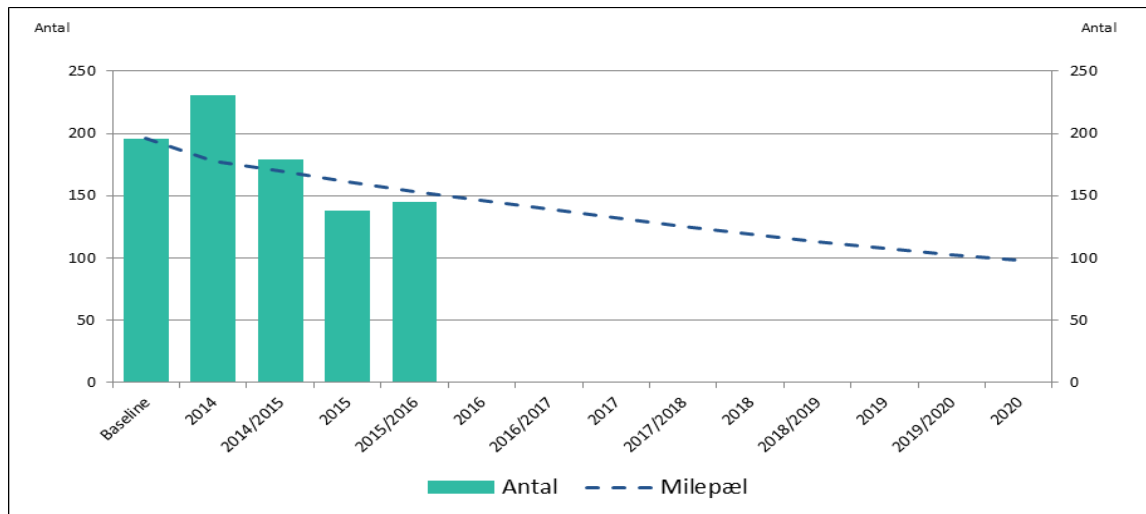
INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering		Udvikling		Milepæl
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16	2020
1.11 Total antal bæltefikseringer over 48 timer (<i>Antal påbegyndt</i>) Milepæl 2020: Reduceres med 50 pct	Region Hovedstaden	196	179	145	-51	-34	98
	Region Midtjylland	178	131	139	-39	8	89
	Region Nordjylland	66	63	43	-23	-20	33
	Region Sjælland	80	105	71	-9	-34	40
	Region Syddanmark	258	219	108	-150	-111	129

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Den regionale udvikling i det samlede antal bæltefikseringer med varighed over 48 timer er i Figur 8 - Figur 11 vist i forhold til en tendenslinje, der illustrerer en jævn fordelingskurve (med en forholdsmæssig procentvis reduktion i forhold til baseline på 10 pct. årligt) for den nationale milepæl om 50 procent reduktion i 2020¹⁸.

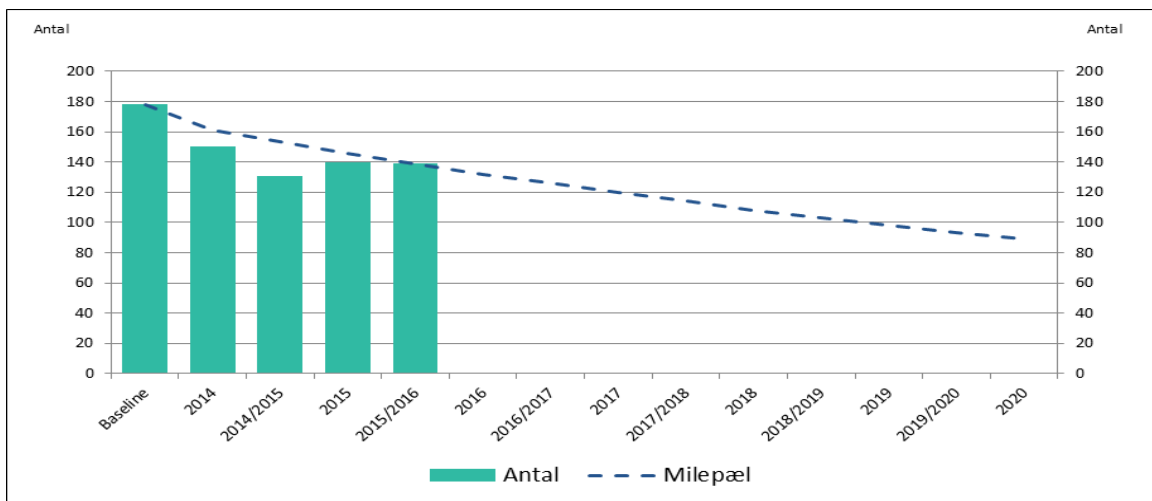
Region Sjælland afviger fra tendenslinjen.

Figur 8. Tendenslinje med total antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Hovedstaden

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

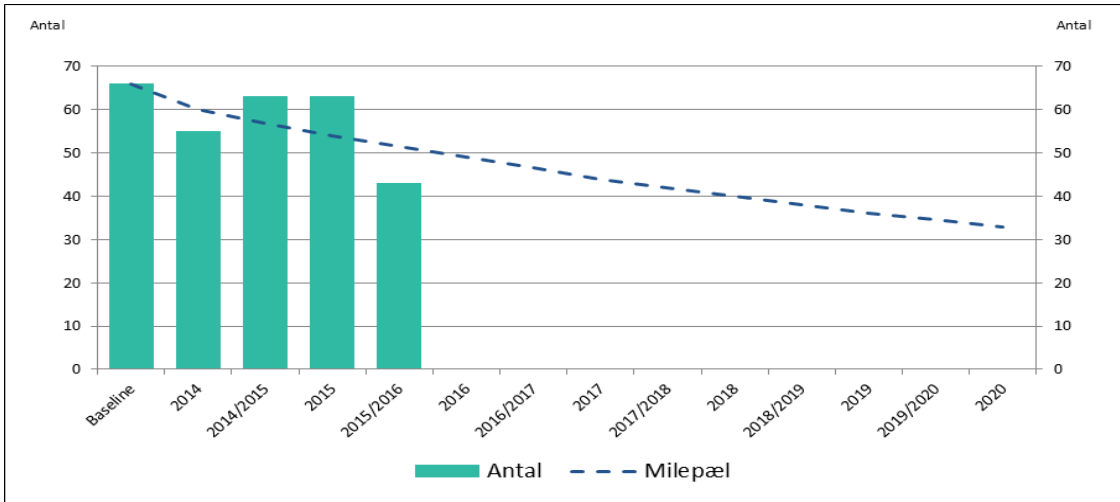
Figur 9. Tendenslinje med total antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Midtjylland

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

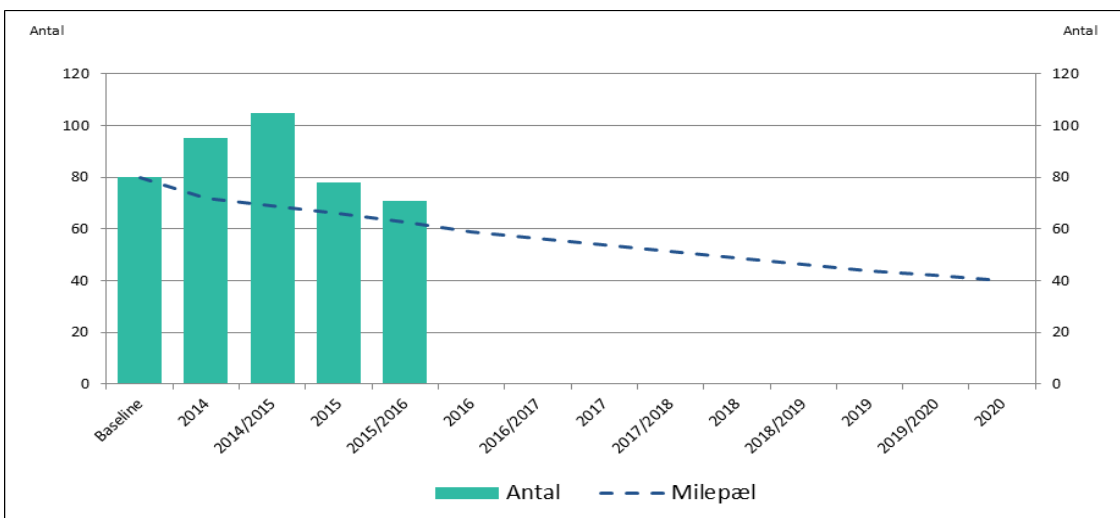
¹⁸ Tendenslinjen er blot tilføjet for at hjælpe læseren med at vurdere kurverne, idet det skal understreges, at der ikke i partnerskabsaftalerne er en forventning om, at regionerne skal følge en jævn fordelingskurve frem til målet om halvering i 2020.

Figur 12. Tendenslinje med total antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Nordjylland

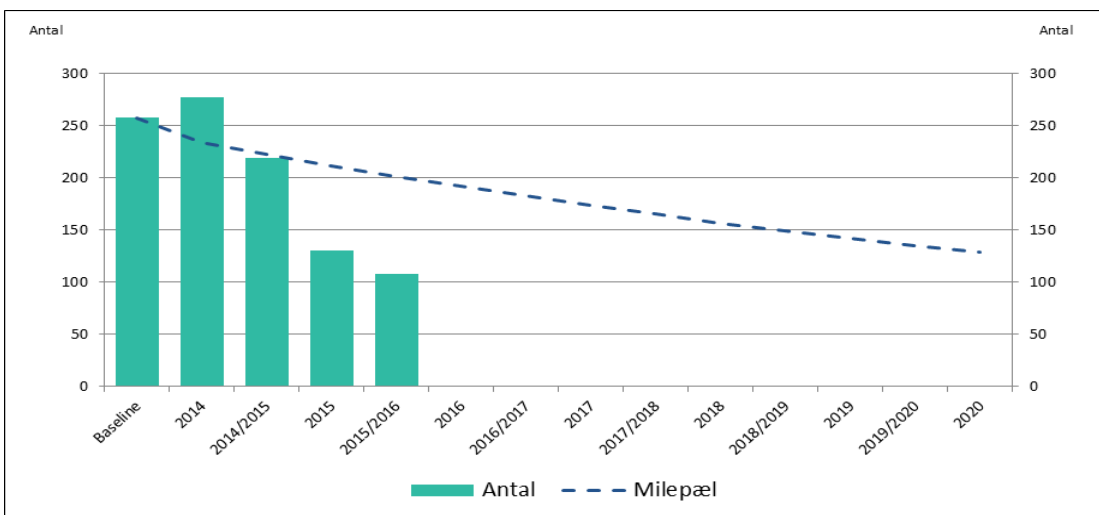
Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Figur 10. Tendenslinje med total antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Sjælland

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Figur 11. Tendenslinje med total antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Syddanmark

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

4.3 Øvrige indikatorer med relevans for bæltefikseringer

Et særskilt fokus på nedbringelse af én type af tvang kan resultere i både hensigtsmæssige og uhensigtsmæssige stigninger i andre tvangsforanstaltninger. Fokus på nedbringelse af antallet af bæltefikseringer kan fx medvirke til, at der sker en stigning i anvendelse af andre tvangsforanstaltninger som skærmning eller fastholdelse. Det betragtes som hensigtsmæssigt, når der anvendes en mindre indgribende foranstaltning. Men der kan også ske uhensigtsmæssige substitution med andre tvangsforanstaltninger, fx ved brug af langvarige fastholdelser eller øget brug af blandt andet akut beroligende medicin.

For at følge, om der sker en uhensigtsmæssig substitution mellem forskellige tvangsforanstaltninger, i realiseringen af det nationale fælles mål om en halvering af bæltefiksering, monitoreres udviklingen i en lang række tvangsforanstaltninger, herunder nogle med og nogle uden tilknyttede målsætninger om reduktion i forhold til baseline (2011-2013). Disse fremgår nedenfor.

4.3.1 Anvendelse af akutberoligende medicin

I forhold til antal personer, der får beroligende medicin med tvang, har Region Hovedstaden, Region Sjælland og Region Syddanmark haft et fald i forhold til eller ligget på niveau med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015, mens Region Midtjylland og Region Nordjylland har haft en stigning. Region Hovedstaden og Region Nordjylland har i perioden 1. juli 2015 - 30. juni 2016 ligget på niveau med baseline (2011-2013), mens de øvrige regioner har ligget over baseline (2011-2013).

I forhold til det samlede antal gange, der gives akut beroligende medicin med tvang er der ligeledes i Region Hovedstaden, Region Sjælland og Region Syddanmark sket et fald sammenlignet med perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015, mens der i Region Midtjylland og Region Nordjylland har været en stigning.¹⁹

Andelen af personer, ud af antal indlagte, der har fået beroligende medicin ligger på niveau eller lidt over baseline for alle regioner med undtagelse af Region Syddanmark, der ligger under baseline (2011-2013). Region Sjælland og Region Syddanmark har begge haft et fald i andelen af personer, der får beroligende medicin med tvang, sammenlignet med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015.

¹⁹ Anvendelsen af beroligende medicin og bæltefikseringer kan i flere tilfælde følges ad eksempelvis i behandling af svært selvskadende patienter.

Tabel 6. Beroligende medicin i antal og andele i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering		Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16
3.01 Antal personer der får beroligende medicin med tvang <i>(Antal berørt)</i> Denne indikator er uden målsætning men følges i monitoreringen.	Hele landet	2.043	2.111	2.080	37,0	-31,0
	Region Hovedstaden	914	917	914	0,0	-3,0
	Region Midtjylland	402	367	420	18,0	53,0
	Region Nordjylland	132	104	129	-3,0	25,0
	Region Sjælland	234	305	256	22,0	-49,0
	Region Syddanmark	383	445	402	19,0	-43,0
3.02 Total antal gange der gives beroligende medicin med tvang <i>(Antal påbegyndt)</i> Denne indikator er uden målsætning men følges i monitoreringen.	Hele landet	7.144	8.129	8.126	982,0	-3,0
	Region Hovedstaden	3.317	3.871	3.447	130,0	-424,0
	Region Midtjylland	1.519	1.310	1.818	299,0	508,0
	Region Nordjylland	418	291	468	50,0	177,0
	Region Sjælland	685	934	801	116,0	-133,0
	Region Syddanmark	1.205	1.723	1.592	387,0	-131,0
3.03 Andelen af personer der får beroligende medicin af antal indlagte <i>(Andel i pct.)</i> Denne indikator er uden målsætning men følges i monitoreringen.	Hele landet	7,7	7,8	7,8	0,1	0,0
	Region Hovedstaden	8,7	8,7	8,8	0,1	0,1
	Region Midtjylland	8,3	7,0	8,3	0,0	1,3
	Region Nordjylland	5,7	4,5	6,1	0,4	1,6
	Region Sjælland	6,3	8,2	7,1	0,8	-1,1
	Region Syddanmark	6,9	7,5	6,8	-0,1	-0,7

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

4.3.2 Anvendelse af fastholdelser

I forhold til udviklingen i antallet af personer, hvor der har været anvendt fastholdelser, ses det, jf. Tabel 7, at alle regioner med undtagelse af Region Sjælland haft en stigning sammenlignet med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015. Alle regioner med undtagelse af Region Sjælland ligger ligeledes over baseline (2011-2013) i forhold til antal personer, der er blevet fastholdt. Samme udvikling ses i forhold til andelen af personer, der har været fastholdt, ud af antal indlagte, jf. Tabel 8.

Alle regioner ligger ligeledes over baseline (2011-2013) i forhold til det totale antal fastholdelser, dog har Region Nordjylland, Region Sjælland og Region Syddanmark sammenlignet med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015 haft et fald i det totale antal fastholdelser.

Tabel 7. Fastholdelser i antal i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering		Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16
4.01 Antal personer der fastholdes (<i>Antal berørt</i>) Denne indikator er uden målsætning men følges i monitoreringen.	Hele landet	927	1.064	1.119	192	55
	Region Hovedstaden	378	454	519	141	65
	Region Midtjylland	195	223	229	34	6
	Region Nordjylland	129	154	157	28	3
	Region Sjælland	153	163	135	-18	-28
	Region Syddanmark	83	83	103	20	20
4.02 Total antal gange der fastholdes (<i>Antal påbegyndt</i>) Denne indikator er uden målsætning men følges i monitoreringen.	Hele landet	2.823	3.865	4.206	1.383	341
	Region Hovedstaden	1.169	1.922	2.058	889	136
	Region Midtjylland	574	582	864	290	282
	Region Nordjylland	483	642	585	102	-57
	Region Sjælland	402	409	407	5	-2
	Region Syddanmark	196	310	292	96	-18

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Fastholdelser vil som oftest være af kortere varighed. Anvendes fastholdelse som substitution for en bæltefiksering vil det i nogle tilfælde betyde, at der kan være behov for flere kortvarige fastholdelser. I en sådan situation vil en stigning i antallet af fastholdelser være forholdsmæssigt større end det respektive fald i antal bæltefikseringer. Det er ligeledes vigtigt at være opmærksom på, at der kan have været en underregistrering på dette område tidligere.

Sundhedsdatastyrelsen har i forbindelse med årsopgørelsen for 2015 udarbejdet en udvidet analyse af udviklingen i anvendelsen af fastholdelser i psykiatrien. Analyserne viser, at den gennemsnitlige varighed af fastholdelser på nationalt niveau ligger på 13,9 minutter. 80 pct. af fastholdelserne på nationalt niveau i 2015 har en varighed på under 20 minutter, 12 pct. har en varighed på mellem 20-29 minutter og de resterende 9 pct. herover. Sammenholdt med den gennemsnitlige varighed af fastholdelser i 2011 ses i 2015 på nationalt niveau en samlet stigning i den gennemsnitlige varighed af fastholdelser på 1,8 minutter²⁰.

Tabel 8. Fastholdelser i andele i hele landet og fordelt på regioner

	REGION	Baseline	Monitorering		Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16
4.03 Andelen af personer der fastholdes af antal indlagte (Andel i pct.) Denne indikator er uden målsætning men følges i monitoreringen.	Hele landet	3,5	3,9	4,2	0,7	0,3
	Region Hovedstaden	3,5	4,3	5,0	1,5	0,7
	Region Midtjylland	4,1	4,3	4,5	0,4	0,2
	Region Nordjylland	5,6	6,6	7,5	1,9	0,9
	Region Sjælland	4,1	4,4	3,7	-0,4	-0,7
	Region Syddanmark	1,5	1,4	1,7	0,2	0,3

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

4.3.3 Anvendelse af personlig skærmning

Udviklingen i personlig skærmning fordelt på udvikling i hhv. antallet af personer, der skærmes, det totale antal gange, der skærmes, og andelen af personer, der skærmes ud af antal indlagte, ligger jf. Tabel 9 på eller under baseline (2011-2013) i alle regioner, og stort set alle har oplevet et fald eller ligget på niveau i forhold til perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015.

²⁰ Se den tidligere opgørelse på Sundhedsstyrelsens hjemmeside:

<https://sundhedsstyrelsen.dk/da/nyheder/2016/~~/media/060750678D064629A6C53DEE15634E1C.ashx>

Tabel 9. Personlig skærmning i antal i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering		Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16
5.01 Antal personer der skærmes <i>(Antal berørt)</i> Denne indikator er uden målsætning men følges i monitoreringen.	Hele landet	79	72	55	-24,0	-17,0
	Region Hovedstaden	21	27	18	-3,0	-9,0
	Region Midtjylland	23	18	16	-7,0	-2,0
	Region Nordjylland	5	2	3	-2,0	1,0
	Region Sjælland	17	17	15	-2,0	-2,0
	Region Syddanmark	14	8	3	-11,0	-5,0
5.02 Total antal gange der skærmes <i>(Antal påbegyndt)</i> Denne indikator er uden målsætning men følges i monitoreringen.	Hele landet	88	86	55	-33,0	-31,0
	Region Hovedstaden	27	31	19	-8,0	-12,0
	Region Midtjylland	25	23	16	-9,0	-7,0
	Region Nordjylland	4	2	3	-1,0	1,0
	Region Sjælland	17	22	14	-3,0	-8,0
	Region Syddanmark	15	8	3	-12,0	-5,0
5.03 Andelen af personer der skærmes af antal indlagte <i>(Andel i pct.)</i> Denne indikator er uden målsætning men følges i monitoreringen.	Hele landet	0,3	0,3	0,2	-0,1	-0,1
	Region Hovedstaden	0,2	0,3	0,2	0,0	-0,1
	Region Midtjylland	0,5	0,3	0,3	-0,2	0,0
	Region Nordjylland	0,2	0,1	0,1	-0,1	0,0
	Region Sjælland	0,4	0,5	0,4	0,0	-0,1
	Region Syddanmark	0,3	0,1	0,1	-0,2	0,0

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

5 Indikatorer med målsætning om reduktion i 2020

I det foregående afsnit blev udviklingen i de indikatorer for tvang i psykiatrien, hvor der er tilknyttet en målsætning om en reduktion på 50 pct. i 2020 i forhold til baseline (2011-2013) beskrevet.

I dette kapitel beskrives de indikatorer for tvang i psykiatrien, hvor der er tilknyttet en målsætning om reduktion i 2020 i forhold til baseline (2011-2013). Det drejer sig om følgende indikatorer:

Antal og varighed af bæltefikseringer (afsnit 5.1)

- Antal personer der bæltefikseres
- Total antal bæltefikseringer
- Total antal bæltefikseringer 0-2 timer
- Total antal bæltefikseringer 2-8 timer
- Total antal bæltefikseringer 8-24 timer
- Total antal bæltefikseringer 24-48 timer
- Sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed
- Antal personer hvor der bruges remme
- Andelen af personer hvor der bruges remme af antal indlagte

Personer udsat for én eller flere tvangsforanstaltninger (afsnit 5.2)

- Antal voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger
- Andel af voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i forhold til antal indlagte
- Antal af børn og unge under 18 berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger
- Andel af børn berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i forhold til antal indlagte

Først præsenteres udviklingen for indikatorerne på nationalt niveau, herefter beskrives udviklingen på regionalt niveau.

5.1 Anvendelsen og varigheden af bæltefikseringer

Tabel 10. Antal personer, der bæltefikseres, det totale antal bæltefikseringer og fikseringer fordelt på varighed i hele landet

INDIKATOR	Baseline	Monitorering		Udvikling	
	2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16
1.02 Antal personer der bæltefikseres (Antal berørt)	2.036	1.732	1.633	-403	-99
1.03 Total antal bæltefikseringer (Antal påbegyndt)	5.688	4.913	5.345	-343	432

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

I de situationer, hvor der samme sted forekommer en stigning i det totale antal bæltefikseringer, og et fald i antallet af personer, som er berørt af bæltefikseringer, betyder det, at bæltefikseringerne er fordelt på færre personer.

Den nationale udvikling i antallet af personer, der bæltefikseres er faldet med 99 personer sammenlignet med perioden 1. juli 2015- 30. juni 2015, hvor niveauet lå på 1.732, og antallet ligger 403 under baseline (2011-2013) på 2.036 personer²¹.

Samtidig har der været en stigning på 432 i det totale antal bæltefikseringer sammenlignet med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015, hvor niveauet har ligget på 4.913. Det totale antal bæltefikseringer ligger dog fortsat ligget under baseline (2011-2013) på 5.688 tilfælde. Region Hovedstaden, Region Syddanmark og Region Sjælland har opnået et fald sammenlignet med niveauet i perioden 1. juli 2014 til 30. juni 2015 jf. Tabel 11.

Alle regioner ligger således under baseline (2011-2013) i forhold til antallet af personer, der bæltefikseres og sammenlignet med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015 har alle regioner, med undtagelse af Region Midtjylland, ligeledes opnået et fald.

Tabel 11. Antal personer, der bæltefikseres og det totale antal bæltefikseringer fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering		Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16
1.02 Antal personer der bæltefikseres (<i>Antal berørt</i>)	Region Hovedstaden	716	564	528	-188	-36
	Region Midtjylland	449	389	447	-2	58
	Region Nordjylland	174	150	123	-51	-27
	Region Sjælland	248	244	211	-37	-33
	Region Syddanmark	477	417	365	-112	-52
1.03 Total antal bæltefikseringer (<i>Antal påbegyndt</i>)	Region Hovedstaden	1.770	1.339	1.155	-615	-184
	Region Midtjylland	1.639	1.239	2.311	672	1.072
	Region Nordjylland	593	536	551	-42	15
	Region Sjælland	579	655	443	-136	-212
	Region Syddanmark	1.107	1.144	885	-222	-259

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Ses der på udviklingen i det totale antal bæltefikseringer, så viser monitoreringen, at alle regioner, med undtagelse af Region Midtjylland, ligger under baseline (2011-2013), mens der i Region Midtjylland og Region Nordjylland har været en stigning sammenlignet med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015.

²¹ Jf. Tabel 10 på side 28.

Tabel 12. Bæltefikseringer fordelt på varighed i hele landet

INDIKATOR	Baseline	Monitorering		Udvikling	
	2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16
1.07 Total antal bæltefikseringer 0-2 timer (Antal påbegyndt)	814	534	923	109	389
1.08 Total antal bæltefikseringer 2-8 timer (Antal påbegyndt)	1.447	1.291	1.674	227	383
1.09 Total antal bæltefikseringer 8-24 timer (Antal påbegyndt)	1.899	1.714	1.703	-196	-11
1.10 Total antal bæltefikseringer 24-48 timer (Antal påbegyndt)	746	658	510	-236	-148
1.12 Sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed (Antal timer)	105.874	109.954	64.205	-41.669	-45.749

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Antallet af påbegyndte bæltefikseringer skal ligeledes ses i sammenhæng med varigheden af bæltefikseringerne. En stigning i antallet af korte bæltefikseringer kan ses som et resultat indsatsen for at forsøge at reducere antallet af mellemlange og lange bæltefikseringer, hvor de mellemlange og lange bæltefikseringer erstattes af flere kortvarige bæltefikseringer. En stigning i antallet af korte bæltefikseringer kan således ses som et resultat et fald i mellemlange og lange bæltefikseringer, hvor de mellemlange og lange bæltefikseringer erstattes af flere kortvarige bæltefikseringer.

Antallet af mellemlange og lange bæltefikseringer (8-24 timer, 24-48 timer og over 48 timer) ligger på nationalt niveau både under baseline (2011-2013), og der har desuden været et fald sammenlignet med perioden 1. juli 2014 til 30. juni 2015.

Summen af bæltefikseringer over 48 timer er på nationalt niveau ligeledes faldet med over 40 pct. sammenlignet med niveauet i perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015 og ligger også under baseline (2011-2013). Samtidig har der været en stigning i antallet af kortere bæltefikseringer på mellem 0-8 timer sammenlignet med perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015, hvilket betyder, at niveauet for antallet af kortere bæltefikseringer på nationalt niveau ligger over baseline (2011-2013).

Tabel 13 viser, at alle regioner, med undtagelse af Region Hovedstaden og Region Sjælland, ligger over baseline (2011-2013) i forhold til antallet af kortere bæltefikseringer mellem 0-8 timer. Alle regioner, med undtagelse af Region Sjælland, har ligeledes haft en stigning antallet af bæltefikseringer mellem 0-2 timer sammenlignet med niveauet i perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015, og Region Midtjylland og Region Nordjylland ligeledes har haft en stigning i antallet af bæltefikseringer mellem 2-8 timer sammenlignet med niveauet i perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015.

Tabel 13. Antal bæltefikseringer fordelt varighed og på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering		Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16
1.07 Total antal bæltefikseringer 0-2 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	285	123	152	-133	29
	Region Midtjylland	276	192	533	257	341
	Region Nordjylland	101	66	102	1	36
	Region Sjælland	55	68	30	-25	-38
	Region Syddanmark	97	85	106	9	21
1.08 Total antal bæltefikseringer 2-8 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	501	365	295	-206	-70
	Region Midtjylland	443	377	868	425	491
	Region Nordjylland	178	149	211	33	62
	Region Sjælland	141	146	75	-66	-71
	Region Syddanmark	184	254	225	41	-29

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Region Hovedstaden, Region Nordjylland, og Region Syddanmark, der alle har haft en stigning i antallet af korte bæltefikseringer, har samtidig haft et fald i antallet af længerevarende bæltefikseringer med en medianvarighed for antal bæltefikseringer på hhv. 12,3, 6,4 og 13,8 timer. "

Region Sjælland, som har haft et fald i både antal korte-, mellemlange og længerevarende bæltefikseringer har samtidig haft en medianvarighed for antal bæltefikseringer på 17,3 timer.

Region Midtjylland, som har haft en stigning både i antallet af korte- mellemlange og lange bæltefikseringer har den laveste medianvarighed for antal bæltefikseringer på 5,6 timer.

I forhold til de mellemlange og lange bæltefikseringer har alle regioner med undtagelse af Region Midtjylland har haft et fald i antallet af lange bæltefikseringer over 24 timer sammenlignet med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015, og et fald i antallet af mellemlange bæltefikseringer med undtagelse af Region Midtjylland sammenlignet med perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015. Niveaueet for antallet af bæltefikseringer på mellem 8-24 timer i ligger, i Region Midtjylland, som den eneste region, over baseline (2011-2013) i perioden 1. juli 2015- 30. juni 2016.

Alle regioner har haft et fald i forhold til perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015 og ligger under baseline (2011-2013) i forhold til summen af bæltefikseringstimer over 48 timer.

Tabel 14. Antal bæltefikseringer fordelt varighed og på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering		Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16
1.09 Total antal bæltefikseringer 8-24 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	576	486	416	-160	-70
	Region Midtjylland	547	412	638	91	226
	Region Nordjylland	193	198	146	-47	-52
	Region Sjælland	215	229	183	-32	-46
	Region Syddanmark	368	389	320	-48	-69
1.10 Total antal bæltefikseringer 24-48 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	212	181	140	-72	-41
	Region Midtjylland	192	126	132	-60	6
	Region Nordjylland	55	56	45	-10	-11
	Region Sjælland	88	104	74	-14	-30
	Region Syddanmark	199	191	119	-80	-72
1.12 Sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed (Antal timer)	Region Hovedstaden	24.728	20.774	17.481	-7.247	-3.293
	Region Midtjylland	25.173	24.366	18.767	-6.406	-5.599
	Region Nordjylland	7.578	8.323	5.890	-1.688	-2.433
	Region Sjælland	11.528	18.611	9.558	-1.970	-9.053
	Region Syddanmark	36.867	37.879	12.510	-24.357	-25.369

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 15 og Tabel 16 viser udviklingen inden for anvendelsen af remme i forbindelse med tvangsfiksering i psykiatrien på nationalt niveau.

Tabel 15. Antal personer, hvor der er anvendt remme, og det totale antal gange, der er anvendt remme i hele landet

INDIKATOR	Baseline	Monitorering		Udvikling	
	2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16
2.01 Antal personer hvor der bruges remme (Antal berørt)	1.316	1.204	1.165	-151	-39
2.02 Total antal remme (Antal påbegyndt)	3.464	3.143	3.399	-65	256

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

På nationalt niveau har der sammenlignet med perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015 været en stigning det samlede antal gange remme er brugt, men niveauet ligger fortsat under baseline (2011-2013) i forhold til det samlede antal gange remme er brugt.

Antallet af personer, hvor der bruges remme er faldet sammenlignet med perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015 og ligger nu under baseline (2011-2013). På regionalt niveau ligger alle regioner, med undtagelse af Region Midtjylland, under baseline (2011-2013), jf. Tabel 16. Samme tendens ses sammenlignet med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015, hvor der har været et fald hos alle regioner med undtagelse af Region Midtjylland og Region Nordjylland.

I Region Midtjylland og Region Nordjylland ses der ligeledes en stigning i det totale antal gange remme er anvendt i forhold til perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015 og niveauet ligger over baseline (2011-2013).

Tabel 16. Antal personer, hvor der er anvendt remme, og det totale antal gange, der er anvendt remme fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering		Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16
2.01 Antal personer hvor der bruges remme (<i>Antal berørt</i>)	Region Hovedstaden	399	371	362	-37	-9
	Region Midtjylland	309	268	318	9	50
	Region Nordjylland	104	85	88	-16	3
	Region Sjælland	146	155	129	-17	-26
	Region Syddanmark	372	349	295	-77	-54
2.02 Total antal remme (<i>Antal påbegyndt</i>)	Region Hovedstaden	874	763	663	-211	-100
	Region Midtjylland	1.101	820	1.499	398	679
	Region Nordjylland	331	359	377	46	18
	Region Sjælland	292	327	263	-29	-64
	Region Syddanmark	866	874	597	-269	-277

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

5.2 Personer udsat for én eller flere tvangsforanstaltninger

Antallet af voksne berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger i psykiatrien i perioden 1. juli 2015 - 30. juni 2016 ligger på nationalt niveau under baseline (2011-2013), og der ses et fald på 226 i forhold til perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015, hvor antallet lå på 5.794. Andelen af voksne, der ud af antal indlagte, der har været berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger ligger over baseline (2011-2013) og samtidig har der været et fald på 0,3 procentpoint sammenlignet med i perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015, hvor andelen lå på 22,9 procent.

For børn og unge under 18 år, berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i psykiatrien, har der på nationalt niveau været en stigning i forhold til perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015 og niveauet ligger over baseline (2011-2013). Samme tendens ses i forhold til andelen af børn og unge berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger ud af antal indlagte.

Tabel 17. Antal og andele voksne og børn og unge under 18 år berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i hele landet

INDIKATOR	Baseline	Monitorering		Udvikling	
	2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16
8.01 Antal af børn og unge under 18 berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger (<i>Antal berørt</i>)	242	285	323	81	38
8.02 Andel af børn og unge under 18 berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i forhold til antal indlagte (<i>Andel i pct.</i>)	16,5	15,3	17,3	0,8	2,0
8.04 Antal voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger (<i>Antal berørt</i>)	5.633	5.794	5.568	-65	-226
8.05 Andel af voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i forhold til antal indlagte (<i>Andel i pct.</i>)	22,4	22,9	22,6	0,2	-0,3

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

I Region Hovedstaden, Region Nordjylland og Region Syddanmark ligger antallet af voksne berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger i psykiatrien under baseline (2011-2013). Region Midtjylland og Region Sjælland ligger over baseline (2011-2013). Alle regioner med undtagelse af Region Midtjylland har haft et fald i forhold til perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015.

Ses der på udviklingen i andelen af voksne ud af antal indlagte, der har været berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger, viser monitoreringen, at Region Hovedstaden, Region Nordjylland og Region Sjælland ligger over baseline (2011-2013). Alle regioner, undtagen Region Midtjylland, har dog fald i forhold til perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015.

Regionernes indlæggelsestal varierer, jf. Tabel 3 s. 15, hvilket skal tages i betragtning, når andelen af voksne berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger ud af antal indlagte vurderes fx kan en stigning i antallet af indlæggelser medføre et fald i andelen af tvangsforanstaltninger per indlagte²²

²² Regionernes indlæggelsestal er ligeledes vedlagt i bilag 4.

Tabel 18. Antal og andele voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering		Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16
8.04 Antal voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger (<i>Antal berørt</i>)	Region Hovedstaden	2.232	2.284	2.227	-5	-57
	Region Midtjylland	1.153	1.167	1.174	21	7
	Region Nordjylland	487	524	466	-21	-58
	Region Sjælland	691	727	701	10	-26
	Region Syddanmark	1.162	1.196	1.122	-40	-74
8.05 Andel af voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i forhold til antal indlagte (<i>Andel i pct.</i>)	Region Hovedstaden	22,2	23,2	22,9	0,7	-0,3
	Region Midtjylland	25,2	24,3	25,2	0,0	0,9
	Region Nordjylland	22,7	24,0	23,9	1,2	-0,1
	Region Sjælland	19,9	21,5	21,2	1,3	-0,3
	Region Syddanmark	22,0	21,6	20,4	-1,6	-1,2

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

I alle regioner, med undtagelse af Region Hovedstaden, ses en stigning i antal børn og unge berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger i forhold til perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015, niveauet ligger for alle regioner, med undtagelse af Region Hovedstaden ligeledes over baseline (2011-2013). Samme udvikling ses i andelen af børn og unge, der har været berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger. En del af stigningen i antallet af børn og unge under 18 år, der har været berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i psykiatrien, kan være et resultat af den ændrede registreringspraksis på området som følge af den nye psykiatrilov, der trådte i kraft pr. 1. juni 2015.

Sundhedsstyrelsen bemærker, at antallet af børn og unge under 18 år berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger er lavt. Der bør således tages forbehold for, at der kan forekomme store udsving i opgørelsen af andelen af børn og unge under 18 år omfattet af én eller flere tvangsforanstaltninger ud af antal indlagte.

Tabel 19. Antal og andele børn og unge under 18 år berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering		Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16
8.01 Antal af børn og unge under 18 berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger (<i>Antal berørt</i>)	Region Hovedstaden	106	118	104	-2	-14
	Region Midtjylland	51	70	78	27	8
	Region Nordjylland	19	12	27	8	15
	Region Sjælland	40	53	73	33	20
	Region Syddanmark	37	46	60	23	14
8.02 Andel af børn og unge under 18 berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i forhold til antal indlagte (<i>Andel i pct.</i>)	Region Hovedstaden	20,1	18,2	15,9	-4,2	-2,3
	Region Midtjylland	18,4	17,0	19,5	1,1	2,5
	Region Nordjylland	11,5	9,0	17,0	5,5	8,0
	Region Sjælland	14,6	16,1	24,0	9,4	7,9
	Region Syddanmark	13,9	11,7	15,0	1,1	3,3

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

5.3 Øvrige indikatorer med relevans for monitoreringen af alle tvangsforanstaltninger i henhold til psykiatriloven

I det følgende beskrives udviklingen indenfor en række øvrige tvangsforanstaltninger, med relevans for ovenstående monitorering af alle tvangsforanstaltninger. Det drejer sig om tvangsmedicinering, frihedsberøvelse (tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse)²³.

5.3.1 Anvendelse af tvangsmedicinering

Der har på nationalt niveau en stigning på 32 personer i anvendelse af tvangsmedicinering sammenlignet med de 718 i perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015 og niveauet ligger over baseline (2011-2013). Tvangsmedicinering omfatter ikke akutberoligende medicin med tvang. Andelen af personer, der tvangsmedicineres ud af antal indlagte ligger ligeledes i perioden 1. juli 2015 - 30. juni 2016 over baseline (2011-2013) på nationalt niveau, og der har været en stigning sammenlignet med perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015.

²³ Se bilag 3. Fra og med årsopgørelsen for året 2016, så vil den samlede opgørelserne for frihedsberøvelse (tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse) ligeledes blive opgjort som to separate opgørelser for hhv. tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse.

Tabel 20. Antal og andele personer, der tvangsmedicineres i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering		Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16
6.01 Antal personer der tvangsmedicineres (omfatter ikke akut beroligende) (<i>Antal berørt</i>) Denne indikator er uden målsætning men følges i monitoreringen.	Hele landet	667	718	750	83	32
	Region Hovedstaden	300	356	372	72	16
	Region Midtjylland	133	111	125	-8	14
	Region Nordjylland	57	77	74	17	-3
	Region Sjælland	78	81	79	1	-2
	Region Syddanmark	101	97	105	4	8
6.02 Andelen af personer der tvangsmedicineres af antal indlagte (<i>Andel i pct.</i>) Denne indikator er uden målsætning men følges i monitoreringen.	Hele landet	2,5	2,6	2,8	0,3	0,2
	Region Hovedstaden	2,8	3,4	3,6	0,8	0,2
	Region Midtjylland	2,7	2,1	2,5	-0,2	0,4
	Region Nordjylland	2,5	3,3	3,5	1,0	0,2
	Region Sjælland	2,1	2,2	2,2	0,1	0,0
	Region Syddanmark	1,8	1,6	1,8	0,0	0,2

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

5.3.2 Anvendelse af frihedsberøvelse

Nationalt ligger det totale antal gange voksne frihedsberøves²⁴ i perioden 1. juli 2015 - 30. juni 2016 over baseline (2011-2013). Samtidig har der på nationalt niveau været et fald på 168 tilfælde siden perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015, hvor antallet lå på 4.867 voksne.

Det totale antal gange børn og unge frihedsberøves ligger i perioden 1. juli 2015 - 30. juni 2016 også over baseline (2011-2013), mens udviklingen har været stort set uændret siden perioden 1. juli 2015 - 30. juni 2016.

I forhold til andelen af børn og unge under 18 år, der frihedsberøves ud af antal indlagte på nationalt plan, ligger niveauet 0,3 procentpoint under baseline (2011-2013), hvor baseline er 10,9 procent, mens der ses en stigning på 0,1 procentpoint i forhold til de 10,6 procent i perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015.

²⁴ Frihedsberøvelser omfatter både tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse.

Tabel 21. Antal og andele børn og unge under 18 år der tvangsindlægges eller tvangstilbageholdes i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering		Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16
7.01 Antal af børn og unge under 18 der tvangsindlægges eller tvangstilbageholdes <i>(Antal berørt)</i> Denne indikator er uden målsætning men følges i monitoreringen.	Hele landet	161	195	197	36	2
	Region Hovedstaden	63	72	65	2	-7
	Region Midtjylland	34	53	48	14	-5
	Region Nordjylland	13	8	19	6	11
	Region Sjælland	27	31	33	6	2
	Region Syddanmark	28	38	44	16	6
7.02 Andel af børn og unge under 18 der tvangsindlægges eller tvangstilbageholdes i forhold til antal indlagte <i>(Andel i pct.)</i> Denne indikator er uden målsætning men følges i monitoreringen.	Hele landet	10,9	10,5	10,6	-0,3	0,1
	Region Hovedstaden	11,9	11,1	9,9	-2,0	-1,2
	Region Midtjylland	12,5	12,9	12,0	-0,5	-0,9
	Region Nordjylland	8,0	6,0	11,9	3,9	5,9
	Region Sjælland	9,9	9,4	10,9	1,0	1,5
	Region Syddanmark	10,5	9,7	11,0	0,5	1,3

Kilde: Sundhedsstyrelsen

Omvendt ligger andelen af voksne, der frihedsberøves ud af antal indlagte, 0,7 procent point over baseline (2011-2013) på 18,4, mens der ses et fald på 0,1 procentpoint i forhold til perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015, hvor andelen lå på 19,2 procent.

Tabel 22. Antal voksne der tvangsindlægges eller tvangstilbageholdes i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering		Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16
7.04 Antal voksne der tvangsindlægges eller tvangstilbageholdes <i>(Antal berørt)</i> Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	4.622	4.867	4.699	77	-168
	Region Hovedstaden	1.830	1.903	1.862	32	-41
	Region Midtjylland	903	932	950	47	18
	Region Nordjylland	400	451	401	1	-50
	Region Sjælland	566	610	584	18	-26
	Region Syddanmark	995	1.053	1.004	9	-49

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 23. Andele voksne der tvangsindlægges eller tvangstilbageholdes i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering		Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	Baseline til 15/16	14/15 til 15/16
7.05 Andel af voksne der tvangsindlægges eller tvangstilbageholdes i forhold til antal indlagte (Andel i pct.) Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	18,4	19,2	19,1	0,7	-0,1
	Region Hovedstaden	18,2	19,3	19,1	0,9	-0,2
	Region Midtjylland	19,7	19,4	20,4	0,7	1,0
	Region Nordjylland	18,6	20,7	20,6	2,0	-0,1
	Region Sjælland	16,3	18,0	17,6	1,3	-0,4
	Region Syddanmark	18,8	19,1	18,2	-0,6	-0,9

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Monitoreringen viser ligeledes, at antallet og andelen af personer, der tvangsindlægges eller tvangstilbageholdes ligger over baseline (2011-2013) i alle regioner, med undtagelse af Region Syddanmark, som ligger under baseline (2011-2013) i forhold til andelen af personer, der tvangsindlægges eller tvangstilbageholdes ud af antal indlagte²⁵.

²⁵ Indikator 7.07 i bilag 4.

6 Sammenfatning

For de to indikatorer i partnerskabsaftalen, som har en tilknyttet målsætning om en reduktion på 50 pct. i 2020 viser monitoreringen, at niveauerne ligger under baseline (2011-2013), og at der overordnet set er sket et fald sammenlignet med niveauet i perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015.

Alle regioner har i perioden 1. juli 2015 - 30. juni 2016 ligget under baseline (2011-2013) i forhold til andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte, og alle regioner, med undtagelse af Region Midtjylland, har samtidig ligget på niveau eller opnået et fald sammenlignet med niveauet i perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015²⁶.

Antallet af bæltefikseringer med varighed over 48 timer ligger i alle regioner under baseline (2011-2013), og alle regioner, med undtagelse af Region Midtjylland, har haft et fald i antallet af bæltefikseringer med varighed over 48 timer sammenlignet med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015.

Sundhedsstyrelsen finder det tilfredsstillende, at der på nationalt niveau er et fald i andelen af personer, ud af antal indlagte, som bæltefikseres samt antallet af bæltefikseringer over 48 timer sammenlignet med perioden 1. juli 2014 til 30. juni 2015. Sundhedsstyrelsen vil fortsat følge området meget tæt, både i forhold til, hvordan der sikres et fortsat fald i anvendelsen af bæltefiksering, og med en særlig opmærksomhed på de steder, hvor der er udfordringer.

Med henblik på udviklingen i foranstaltninger, der kan erstatte brugen af tvangsfiksering kan det konstateres, at flere af de regioner, der har nedbragt antallet af bæltefikseringer ligeledes har nedbrag deres forbrug af beroligende medicin sammenlignet med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015²⁷. Alle regioner ligger fortsat over baseline (2011-2013) i forhold til det totale antal gange der gives beroligende medicin med tvang.

I forhold til antal fastholdelser ses det, at tre af regionerne har haft et fald i det totale antal fastholdelser sammenlignet med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015, samtidig med at alle regioner med undtagelse af Region Sjælland har haft en stigning i antal personer, hvor der har været anvendt fastholdelse. Alle regioner ligger fortsat over baseline (2011-2013) i forhold til det totale antal fastholdelser. Anvendes fastholdelse som substitution for en bæltefiksering vil det i nogle tilfælde betyde, at der kan være behov for flere kortvarige fastholdelser. I en sådan situation vil en stigning i antallet af fastholdelser være forholdsmæssigt større end det respektive fald i antal bæltefikseringer. Det er ligeledes vigtigt at være opmærksom på, at der kan have været en underregistrering på dette område tidligere.

Anvendelsen af mindre indgribende tvangsformer kan være hensigtsmæssig i arbejdet med at nå målsætningerne om reduktion af anvendelsen af bæltefikseringer, men Sundhedsstyrelsen følger dette område nøje i forhold til, at der ikke sker u hensigtsmæssige substitutionseffekter.

²⁶ Regionernes indlæggelsestal har i 2015 ligget relativt stabilt sammenlignet med et gennemsnit fra 2011-2013. Regionernes indlæggelsestal er vedlagt i bilag 4

²⁷ Anvendelsen af beroligende medicin og bæltefikseringer kan i flere tilfælde også følges ad eksempelvis i behandling af svært selvskadende patienter.

For de indikatorer i partnerskabsaftalen, som har en tilknyttet målsætning om reduktion i forhold til baseline (2011-2013) viser monitoreringen, at antallet af personer berørt af bæltefikseringer ligger under baseline (2011-2013) for alle regioner og at antallet af bæltefikseringer samlet set ligeledes ligger under baseline (2011-2013) for alle regioner med undtagelse af Region Nordjylland. Sammenlignet med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015 har der på nationalt niveau været et fald i antallet af personer berørt af bæltefikseringer, men en stigning i antallet af bæltefikseringer samlet set. Antallet af lange og mellemlange bæltefikseringer ligger ligeledes under baseline (2011-2013) og der har samtidig været et fald sammenlignet med niveauet i perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015. Antallet af kortere bæltefikseringer ligger på nationalt niveau over baseline (2011-2013) og der har været en stigning sammenlignet med niveauet i perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015. I forhold til antal voksne berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger ligger antallet på nationalt niveau over baseline (2011-2013) mens der samlet set har været et fald sammenlignet med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015. I forhold til børn berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger i psykiatrien ligger antallet over baseline (2011-2013), og der har været en stigning sammenlignet med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015.

Alle regioner med undtagelse af Region Midtjylland har haft et fald i antallet af lange bæltefikseringer sammenlignet med perioden 1. juli 2014 til 30. juni 2015 og et fald i antallet af mellemlange bæltefikseringer sammenlignet med perioden 1. juli 2014 til 30. juni 2015.

Alle regioner ligger, med undtagelse af Region Hovedstaden og Region Sjælland, over baseline (2011-2013) i antallet af kortere bæltefikseringer. Alle regioner, med undtagelse af Region Sjælland, har haft en stigning i antallet af bæltefikseringer mellem 0-2 timer sammenlignet med niveauet i perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015. Region Midtjylland og Region Nordjylland har ligeledes haft en stigning i antallet af bæltefikseringer mellem 2-8 timer sammenlignet med niveauet i perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015, mens de øvrige regioner har haft et fald.

En stigning i antallet af korte bæltefikseringer kan ses som et resultat indsatsen for at forsøge at reducere antallet af mellemlange og lange bæltefikseringer, hvor de mellemlange og lange bæltefikseringer i nogle tilfælde ender med at blive erstattet af flere kortvarige bæltefikseringer. En stigning i antallet af korte bæltefikseringer kan således ses som et resultat et fald i mellemlange og lange bæltefikseringer, hvor de mellemlange og lange bæltefikseringer erstattes af flere kortvarige bæltefikseringer.

Sundhedsstyrelsen finder det positivt, at der på nationalt niveau er sket en reduktion i antallet af personer, der bæltefikseres, samt at antallet af mellemlange og længerevarende bæltefikseringer ligeledes er faldet. Sundhedsstyrelsen bemærker samtidig udviklingen mod en øget anvendelse af kortvarige bæltefikseringer. Sundhedsstyrelsen ønsker at følge denne udvikling med henblik på, at sikre, at der ikke er tale om uhensigtsmæssig substitution i de situationer, hvor fx en længerevarende bæltefiksering erstattes af flere korte bæltefikseringer i forlængelse af hinanden.

Sundhedsstyrelsen bemærker endvidere, at Region Nordjylland og særligt Region Midtjylland har haft en stigning i antallet af bæltefikseringer sammenlignet med perioden 1. juli 2014 til 30. juni 2015²⁸ og at Region Midtjylland dertil har en stigning i antallet af lange og mellem lange bæltefikseringer. Sundhedsstyrelsen er samtidig opmærksom på, at Region Midtjylland har den

²⁸ Udviklingen i det totale antal bæltefikseringer skal ligeledes sammenholdes med udviklingen i varigheden af bæltefikseringerne jf. næste afsnit 2.2.

laveste medianvarighed for antal bæltefikseringer på 5,6 timer. Sundhedsstyrelsen vil fortsat følge området meget tæt, både i forhold til, hvordan der sikres et fortsat fald i anvendelsen af bæltefiksering, og med en særlig opmærksomhed på de steder, hvor der er udfordringer.

Samlet set ligger antallet af voksne berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger i perioden 1. juli 2015 - 30. juni 2016 under baseline (2011-2013), og der ses et fald i forhold til perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015. Andelen af voksne, der ud af antal indlagte, der har været berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger ligger over baseline (2011-2013) og samtidig har der været et fald sammenlignet med perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015.

I forhold til det samlede antal børn og unge under 18 år, der har været berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i psykiatrien, ligger niveauet på nationalt plan over baseline (2011-2013) samtidig med, at der nationalt har været en stigning sammenholdt med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015. I forhold til andelen af børn og unge berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger ud af antal indlagte ligger niveauet ligeledes over baseline (2011-2013) og der har været en stigning sammenlignet med perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015²⁹.

Sundhedsstyrelsen finder det tilfredsstillende, at der samlet set har været et fald i antal og andel voksne, berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger sammenlignet perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015. Sundhedsstyrelsen er opmærksom på, at der er stor usikkerhed vedrørende data for børn og unge, da data frem til 1. juni 2015 ikke inkluderer tilfælde af tvangslignende foranstaltninger med forældresamtykke. Dette skyldes, at sådanne foranstaltninger iværksat mod den mindreåriges vilje, men med informeret samtykke fra forældremyndighedens indehaver, i den nye psykiatrilov er lovpligtige at registrere, mens dette ikke var tilfældet i forbindelse med den gamle psykiatrilov.

I forhold til udviklingen i de øvrige indikatorer med relevans for monitoreringen af alle tvangsforanstaltninger så ses der på nationalt plan, at niveauet ligger over baseline (2011-2013) og at der har været en stigning i anvendelse af tvangsmedicinering³⁰ sammenlignet med perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015. Andelen af personer, der tvangsmedicineres ud af antal indlagte ligger ligeledes over baseline (2011-2013), og der har ligeledes været en stigning sammenlignet med perioden 1. juli 2014- 30. juni 2015.

Nationalt ligger det totale antal gange voksne frihedsberøves³¹ over baseline (2011-2013) samtidig med at der har været et fald siden perioden 1. juli 2014 - 30. juni 2015. Det totale antal gange børn og unge frihedsberøves ligger også over baseline (2011-2013), mens udviklingen har været stort set uændret siden perioden 1. juli 2015 - 30. juni 2016.

²⁹ En del af stigningen i antallet af børn og unge under 18 år, der har været berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i psykiatrien, kan være et resultat af den ændrede registreringspraksis på området som følge af den nye psykiatrilov, der trådte i kraft pr. 1. juni 2015, som indebærer at, det i modsætning til tidligere, blev lovpligtigt at registrere denne magtanvendelse i tvangsprotokollerne jf. bilag 1. Sådanne foranstaltninger iværksat mod den mindreåriges vilje, men med informeret samtykke fra forældremyndighedens indehaver, er i den nye psykiatrilov lovpligtige at registrere, mens dette ikke var tilfældet i forbindelse med den gamle psykiatrilov.

³⁰ Tvangsmedicinering omfatter ikke akutberoligende medicin med tvang

³¹ Frihedsberøvelser omfatter både tvangssindlæggelse og tvangstilbageholdelse.

Bilagsoversigt

Bilag 1 *Notat vedrørende Sundhedsstyrelsens kommentering af tvangsmonitoreringen i psykiatrien*. Heri er findes ligeledes en vejledning til Sundhedsstyrelsens kommentering.

Bilag 2 *Oversigt over tvangsformer* ses en oversigt over og beskrivelse af de tvangsformer, der vedrører den løbende monitorering af tvang i psykiatrien i henhold til psykiatriloven.

Bilag 3 *Dokumentation af indikatorer for tvang i psykiatrien* ses en beskrivelse og dokumentation af anvendelsen af indikatorer for tvang med henblik på at opnå målsætningen om halvering af tvangen i 2020.

Bilag 4 *Baggrundstabeller til monitoreringen af tvang i psykiatrien for perioden 1. juni 2015 til 30. juli 2016* ses en samlet oversigt over tabellerne for monitoreringen.

Tabeloversigt

Tabel 1. Andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte i hele landet	13
Tabel 2. Andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte fordelt på regioner	14
Tabel 3. Antal indlagte i perioden 2011- 2015 fordelt på regioner	15
Tabel 4. Total antal bæltefikseringer over 48 timer i hele landet.....	17
Tabel 5. Total antal bæltefikseringer over 48 timer fordelt på regioner.....	18
Tabel 6. Beroligende medicin i antal og andele i hele landet og fordelt på regioner	22
Tabel 7. Fastholdelser i antal i hele landet og fordelt på regioner.....	23
Tabel 8. Fastholdelser i andele i hele landet og fordelt på regioner.....	24
Tabel 9. Personlig skærmning i antal i hele landet og fordelt på regioner	25
Tabel 10. Antal personer, der bæltefikseres, det totale antal bæltefikseringer og fikseringer fordelt på varighed i hele landet	26
Tabel 11. Antal personer, der bæltefikseres og det totale antal bæltefikseringer fordelt på regioner.....	27
Tabel 12. Bæltefikseringer fordelt på varighed i hele landet	28
Tabel 13. Antal bæltefikseringer fordelt varighed og på regioner	29
Tabel 14. Antal bæltefikseringer fordelt varighed og på regioner	30

Tabel 15. Antal personer, hvor der er anvendt remme, og det totale antal gange, der er anvendt remme i hele landet	30
Tabel 16. Antal personer, hvor der er anvendt remme, og det totale antal gange, der er anvendt remme fordelt på regioner	31
Tabel 17. Antal og andele voksne og børn og unge under 18 år berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i hele landet.....	32
Tabel 18. Antal og andele voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger	33
Tabel 19. Antal og andele børn og unge under 18 år berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger fordelt på regioner.....	34
Tabel 20. Antal og andele personer, der tvangsmedicineres i hele landet og fordelt på regioner.....	35
Tabel 21. Antal og andele børn og unge under 18 år der tvangsindlægges eller tvangstilbageholdes i hele landet og fordelt på regioner	36
Tabel 22. Antal voksne der tvangsindlægges eller tvangstilbageholdes i hele landet og fordelt på regioner.....	36
Tabel 23. Andele voksne der tvangsindlægges eller tvangstilbageholdes i hele landet og fordelt på regioner.....	37

Figuroversigt

Figur 1. Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i hele landet	14
Figur 2. Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Hovedstaden.....	15
Figur 4. Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Midtjylland	16
Figur 3. Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Sjælland.....	16
Figur 5. Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Nordjylland.....	16
Figur 6. Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Syddanmark.....	17
Figur 7. Tendenslinje med total antal bæltefikseringer over 48 timer i hele landet	18
Figur 8. Tendenslinje med total antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Hovedstaden	19

Figur 9. Tendenslinje med total antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Midtjylland	19
Figur 10. Tendenslinje med total antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Sjælland	20
Figur 11. Tendenslinje med total antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Syddanmark...	20
Figur 12. Tendenslinje med total antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Nordjylland....	20